

FORSVARSDEPARTEMENTET
SAKNR. 06/04 006 - 133
05 DES 2007
ARKBET: 201.01
KASSERES 5 AR
KASSERES 30 AR
BEVARES

Gystad, Nina Refsum

Fra: KFB [kfb@kfb.no]

Sendt: 4. desember 2007 15:50

Til: Postmottak FD

Emne: FORSVARSPOLITISK UTVALG OG FORSVARSSTUDIEN 07 - HØRINGSUTTALELSE

Vedlegg: Høringsuttalelse FPU og FS07.doc

God ettermiddag!

I henhold til invitasjon av 13.11.07 oversendes herved høringsuttalelse fra Kvinners Frivillige Beredskap.

Undertegnede står gjerne til tjeneste ved eventuelle spørsmål.

Med vennlig hilsen
Kvinnens Frivillige Beredskap
Hanne Guro Garder

Tlf.: 22 42 49 12 / 23 09 34 58 / 901 11 705

E-post: hanne.garder@kfb.no

Internett: www.kfb.no

DET KONGELIGE
FORSVARSDPARTEMENT
Postboks 81 26 Dep.
0032 OSLO

Oslo, 03.12.07

FORSVARSPOLITISK UTVALG OG FORSVARSSTUDIEN 07 - HØRINGSUTTALELSE

Kvinnens Frivillige Beredskap (KFB) er et samarbeidsorgan for åtte landsomfattende humanitære, kulturelle og faglige organisasjoner og skal motivere og skolere kvinner til innsats innen totalforsvaret og derigjennom bidra til et mer robust og mindre sårbart samfunn. KFB er opptatt av både sivil og militær beredskap og sammenhengen mellom Forsvaret og det sivile samfunn. Vi ser landets samlede beredskap i et helhetsperspektiv der både det sivile og det militære engasjement må forenes for at Norge skal stå sterkest mulig rustet til å møte krisesituasjoner.

Etter å ha gjennomgått og vurdert så vel NOU 2007: 15, Et styrket forsvar og Forsvarsstudien 07, vil KFB uttrykke en sterk bekymring for den nedbyggingen som er skjedd med vårt nasjonale forsvar de senere år. Dagens trusselbilde inneholder også faren for at store deler av samfunnet kan lammes av terroranslag, miljøkatastrofer og sårbare kommunikasjonssystemer.

KFB er bekymret over at det i Forsvarsstudien fremkommer en manglende vilje til å vektlegge Forsvarets engasjement ved katastrofer og kriser som rammer sivil sektor. I et totalforsvarsperspektiv ligger det en fundamental forutsetning om at militære ressurser skal kunne stilles til disposisjon for å understøtte samfunnssikkerheten der det er nødvendig.

Forsvarspolitisk utvalg skriver i sin utredning at "Beredskapslovene og prinsippet om at sivile ressurser kan mobiliseres av Forsvaret i krise og krig ligger fast. Det moderniserte totalforsvarskonseptet legger imidlertid vekt på at de totale ressurser som er tilgjengelig for å håndtere en krig, også skal kunne brukes ved vanskelig, kriselignende hendelser i fred. (....) Konseptet gjelder således for alle typer kriser, ikke bare i situasjoner der "beredskapslovgivningen trer i kraft."

Forsvaret er en stående bistandsressurs for det sivile samfunn blant annet når det gjelder å ivareta norske interesser i sjøområdene gjennom Kystvakten, og overvåking av grensen mot Russland (Garnisonen i Sør-Varanger). Videre dreier det seg om beskyttelse av Kongen og kongefamilien gjennom Hans Majestetets Kongens Garde og redningshelikoptertjenesten. Større ulykker, naturkatastrofer og terroranslag er typer hendelser som kan utløse behov for assistanse til det sivile samfunn.

Mens Forsvarspolitisk utvalg beskriver Forsvarets bidrag i spesielle krisesituasjoner som en viktig oppgave, synes Forsvarsstudien 07 å vektlegge det i atskillig mindre grad. I studien beskrives eksempelvis mulighetene for elektronisk krigføring eller dataangrep mot informasjon- eller kommunikasjonssystemer på vitale samfunnsarenaer, mens konklusjonen er at "Styrking av samfunnets beskyttelse mot slike anslag er likevel ikke en av Forsvarets oppgaver".

Når vi vet at denne type angrep vil kunne være like effektivt som et militært angrep når hensikten er å lamme samfunnet, mener KFB at Forsvaret ikke kan anse dette for å være et sivilt anliggende. Bekymringen forsterkes ved at Forsvaret selv er avhengig av at landets telekommunikasjoner fungerer. KFB mener Forsvaret må ta denne type hendelser på alvor, og inkludere disse i sin

beredskap. Det dreier seg om særdeles sentrale faktorer for både landets sikkerhet og den sivile samfunnsikkerhet.

Sett i et totalforsvarsperspektiv er KFB bekymret for at ressursmangelen i Forsvaret ser ut til å få som resultat at Forsvaret settes dårligere i stand til å støtte opp om det sivile samfunn når alvorlige hendelser oppstår.

Økonomi

Et velfungerende Forsvar med klare oppgaver i et totalforsvarsperspektiv setter krav til forutsigbarhet og et økonomisk fundament som muliggjør en tjenlig vedlikeholds- og investeringspolitikk. Forutsigbarhet skaper ro, trygghet og mulighet for å kunne konsentrere seg om sine oppgaver. De signaler som sendes ut når økonomien står på dagsorden, kan svekke Forsvaret som en attraktiv arbeidsplass med tap av verdifull kompetanse som en konsekvens. KFB vil sterkt understreke at Forsvarets reelle kjøpekraft må økes i den kommende fireårsperiode gjennom forutsigbare bevilgninger. Det forutsettes at det stilles krav om omstilling og kostnadseffektivitet som er vanlig på andre arenaer i samfunnet. KFB mener at bevilgningene må være i samsvar med NATOs krav som er 2 % av BNP.

Heimevernet

I Forsvarsstudien 07 anbefaler Forsvarssjefen at Heimevernets operative struktur reduseres fra 50.000 til 30.000 befal og mannskaper. Sett i lys av den sentrale rolle Heimevernet spiller i et totalforsvarsperspektiv, går KFB sterkt imot en slik anbefaling.

Forsvarspolitisk utvalg peker på at Heimevernet er i ferd med å avslutte en godt gjennomført omstilling og at dette legger et godt grunnlag for en videre utvikling. Utvalget ser for seg at en videreføring med dagens konsept av Heimevernets styrke de neste fire år bør omfatte 40.000 soldater som et minimum.

Med utgangspunkt i den sterke reduksjon av mannskapsstyrken som er blitt Heimevernet til del over de senere år, kan KFB ikke akseptere en ytterligere reduksjon av dagens operative struktur på 50.000 befal og mannskaper.

Heimevernet er en nøkkelfaktor i det militær-sivile samarbeid når uventede hendelser oppstår. Ikke minst vil Heimevernets innsats komme til å være viktig med tanke på at vi nå går inn i en periode med mer ekstremvær der faren for tap av liv, helse og materielle verdier truer. Økt terrortrussel setter krav til omfattende og kontinuerlig sikring av viktige installasjoner.

FNs Sikkerhetsråds resolusjon 1325 (2000) om kvinner, fred og sikkerhet

KFB er skuffet og overrasket over at den ovennevnte FN-resolusjon ikke er spesifikt nevnt verken i Forsvarsstudien eller i NOU 2007:15. Vi savner en understrekning av resolusjonens pkt. 1.2 der det slås fast at kvinner er en underbrukt ressurs i fredsforhandlinger, fredsbevarende tiltak og fredsbygging, og konkret hvordan en vil følge opp. Å realisere en slik forpliktelse betinger en prioritert tilrettelegging av opplæring og utdanning av kvinner slik at de blir satt i stand til å fylle en så viktig rolle. Viljen til å sette dette på dagsorden med tilstrekkelig tyngde ser ut til å være fraværende.

KFB ber om at FNs Sikkerhetsråds resolusjon 1325 inntas som et tydelig referansepunkt i relasjon til kvinners fremtidige engasjement i Forsvaret.

Verneplikten

KFB mener det er viktig at vårt forsvar skal speile det samfunn som skal forsvares. Da må det flere kvinner inn i Forsvaret på alle nivåer. I forsvaret av landet er det viktig at vi ikke bare er opptatt av militære trusler. Terroranslag og faren for naturkatastrofer må tas på alvor. På disse områdene er det et sterkt behov for å styrke vår beredskap.

KFB er opptatt av et sterkt totalforsvar og synes det er positivt at Forsvaret har innført en frivillig sesjon for kvinner. Vi anser det som viktig at man foretar en grundig evaluering av ordningen. Vi imøteser også det videre arbeid med fokus på holdninger, etikk og respekt for enkeltmennesket i Forsvaret.

KFB mener det bør nedsettes et utvalg som vurderer obligatorisk sesjon og en eventuell kjønnsnøytral verneplikt innenfor totalforsvaret for all ungdom. Vårt forsvar er i dag til stede i flere internasjonale konfliktområder hvor det er viktig med en større andel kvinner for å kunne løse oppdragene. Forsvaret vil være tjent med å kunne velge ut de best egnede og motiverte rekruttene, uavhengig av kjønn.

De som det militære forsvar ikke har plass til, kan da få en opplæring innenfor den sivile del av vårt totalforsvar. Det vil bidra til å gjøre verneplikten reell og ikke bare et tilbud til og en plikt for en begrenset del av ungdomskullene slik som i dag. Det vil også bidra til å gjøre vårt totalforsvar mer robust i en ny virkelighet med flere trusler enn de rent militære.

Dagens sikkerhetspolitiske situasjon er dramatisk endret etter Sovjetunionens fall i 1989. Trusselbildet er mer nyansert og uforutsigbarhet, ikke minst gjennom økt terrortrussel og sabotasje mot samfunnets infrastruktur, i tillegg til varslede klimaendringer. Lavinsentitetskonflikter mangler ofte klare avgrensninger, involverer mange parter og interesser, hvilket gir at skillet mellom militære og sivile forhold er mindre tydelige. Konfliktbildet er sammensatt og forsterker behovet for felles sivil og militær planlegging.

KFB mener det er viktig å se dagens situasjon i et helhetlig perspektiv og forene den militære og sivile beredskap til et effektivt redskap for å møte morgendagens utfordringer. Samordning av ressurser, både materielt og kunnskapsmessig, vil være det beste for samfunnet, samlet sett. På denne bakgrunn vil KFB sette søkelyset på både kvinner og menns verneplikt sett i forhold til et totalforsvar som kan settes i stand til også å løse viktige sivile oppgaver i tillegg til de militære. De unge kvinner og menn Forsvaret ikke trenger, bør få en grunnleggende opplæring i vårt sivile og militære beredskapssystem og en innføring i førstehjelp og katastrofehandtering. Deretter bør de få en opplæring og en arbeidsperiode innenfor sivile samfunnssektorer som er avgjørende for vår totale beredskap. Denne perioden bør ha samme lengde som militærtjenesten. De kunnskaper de unge erverver seg vil under enhver omstendighet være viktig med tanke på de hendelser som kan utløses når det gjelder klima og vanskelige situasjoner av annen karakter. De unge vil dessuten kunne bli ambassadører for egenberedskap som vil være av vesentlig betydning i tiden fremover.

KFB vil likeledes understreke betydningen av å prioritere en velfungerende familiepolitikk. Det må legges stor vekt på sikkerheten til de som er på utenlandsoppdrag og på god informasjon til de pårørende hjemme i Norge. Det må også tas hensyn til kvinners muligheter til å kunne gjøre karriere i Forsvaret, også når et svangerskap gir et naturlig avbrekk i tjenesten.

Hendelser den senere tid har avdekket mangel på oppfølging av og støtte til hjemkommet personell fra utlandsoperasjoner. KFB krever en opptrappingsplan som tar høyde for nødvendig hjelp og veiledning for dem det gjelder.

Koordinering, militært og sivilt samarbeid

KFB støtter Forsvarspolitisk utvalgs utsagn om at dagens koordineringsmekanismer for norsk militær og sivil innsats i internasjonale operasjoner er utilstrekkelige. Dagens midlertidige ordning må forankres på et høyt politisk plan og settes inn mot en koordinering av all statlig innsats i internasjonale operasjoner.

Gjennom media og debatter kommer det frem at ulike etater har forskjellige oppfatninger om hvordan viktige fellesoppgaver også på nasjonalt plan bør løses. Dette er uheldig og bidrar til å skape usikkerhet og frustrasjon i befolkningen.

KFB forventer at de angjeldende etater vil intensivere arbeidet med å komme frem til gode samarbeidsrutiner slik at de utad ikke opptrer som konkurrenter på et beredskapsmarked.

Med vennlig hilsen
Kvinner Frivillige Beredskap

Gretha Thuen
Gretha Thuen
styreleder

Hanne Guro Garder
Hanne Guro Garder
daglig leder